

Μία χαρτογράφηση των ανεξάρτητων χώρων τέχνης και της σχέσης τους με τις διαδικασίες αστικού μετασχηματισμού της Αθήνας.

Παπαχρήστος Δημήτριος, Μεταπτυχιακός Φοιτητής του Παν. Αιγαίου, τμήμα Γεωγραφίας

papachristosdim89@gmail.com

Abstract

During the last fifteen years, the artistic activity in the city of Athens has grown intensively, with the main protagonists of this bloom, being the Independent art spaces(IAS). At the same time, strong changes are observed in several neighborhoods of the city, as they rapidly shifting into mono-thematic areas full of facilities for middle class tourists from all over the world. This relationship, between the two phenomena, although for other large cities, has been extensively analyzed since the 80s, is still something new for Greek urban regions, with the corresponding scientific research still be at an early stage. The present study, through mixed research methods, attempts to map the Greek independent art spaces that are producing and showcasing contemporary art and their role, in relation to the processes of urban transformation. The theoretical framework on which the working hypothesis is based concerns cultural activity as a tool for urban development. Through the theoretical analysis of numerous case studies as well as the empirical research in the Greek Capital, a multi-level relationship between the factors that shape the city and it's artistic system emerges. Among a more general outline of the current situation, individual artistic initiatives that are systematically involved in the processes of touristification are present, as well as cases of artist run spaces that contribute positively to the preservation of preexisting social cohesion.

Εισαγωγή/Θεωρητικό πλαίσιο

Ο ρόλος των τεχνών στις διαδικασίες του αστικού μετασχηματισμού είναι η βάση πάνω στην οποία αναπτύσσεται η εργασία, Εστιάζοντας στους AXΤ.

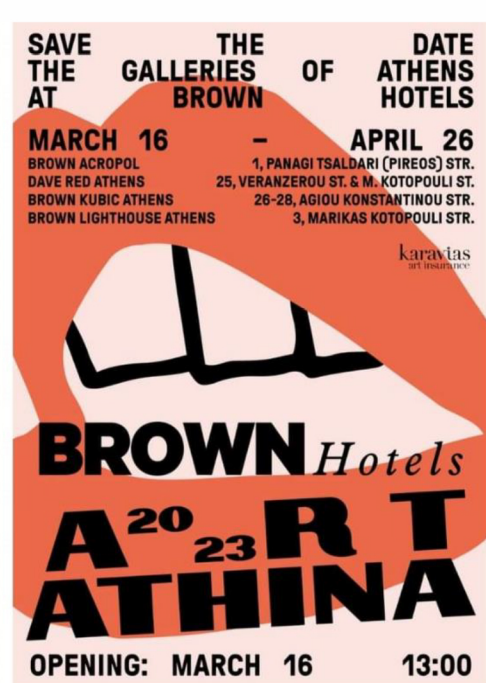
- Οι αστικοί και κοινωνικοί μετασχηματισμοί της Αθήνας μετά την οικονομική κρίση.
- Άνθιση του IAS στην πόλη τα τελευταία 15 χρόνια
- Καλλιτεχνική δραστηριότητα και διαδικασίες gentrification
- Πολιτιστική πολιτική, ο ρόλος του κράτους και των ιδιωτών.
- Δημιουργικότητα και αστική ταυτότητα - Εμπορευματοποίηση και παραγωγή υπεραξίας.
- Νέοι τρόποι ύπαρξης στον καλλιτεχνικό κλάδο. Ο ρόλος των AXΤ.
- Πράκτορες τουριστικοποίησης και αντίσταση ενάντια στις νεοφιλελεύθερες πολιτικές αστικής ανάπτυξης

Η μελέτη του Carl Grodach για την πολιτιστική δραστηριότητα και τη σύνδεσή της με το gentrification, ως σημείο αναφοράς για τη χαρτογράφηση των AXΤ σε σχέση με τους αστικούς μετασχηματισμούς

Μεθοδολογία

Μικτές μέθοδοι που περιλαμβάνουν ποιοτική και ποσοτική έρευνα και βιβλιογραφική ανασκόπηση.

- Ανάλυση της έννοιας της πόλης, της τέχνης και του ρόλου της καλλιτεχνικής δραστηριότητας στις αστικές αναπλάσεις. Χαρτογράφηση των καλλιτεχνικών υποδομών, της επενδυτικής και κτηματομεσιτικής δραστηριότητας στην πόλη, περιοχών που συγκεντρώνουν πληθυσμιακές ομάδες με συγκριτικά μεγαλύτερο κίνδυνο εκτοπισμού.

1. Αφίσα της Art Athina και των Brown Hotels

2. Έργο του Μιχάλη Ζαχαριάδη για την πρόσφατη εκκαθάριση της πλατείας Εξαρχείων

3. Lock Boxes σε τυπική Αθηναϊκή είσοδο

Βιβλιογραφία

Carl Grodach, Nicole Foster & James Murdoch III (2014) Gentrification and the Artistic Dividend: The Role of the Arts in Neighborhood Change, Journal of the American Planning Association, 80:1, 21-35, DOI: 10.1080/01944363.2014.928584

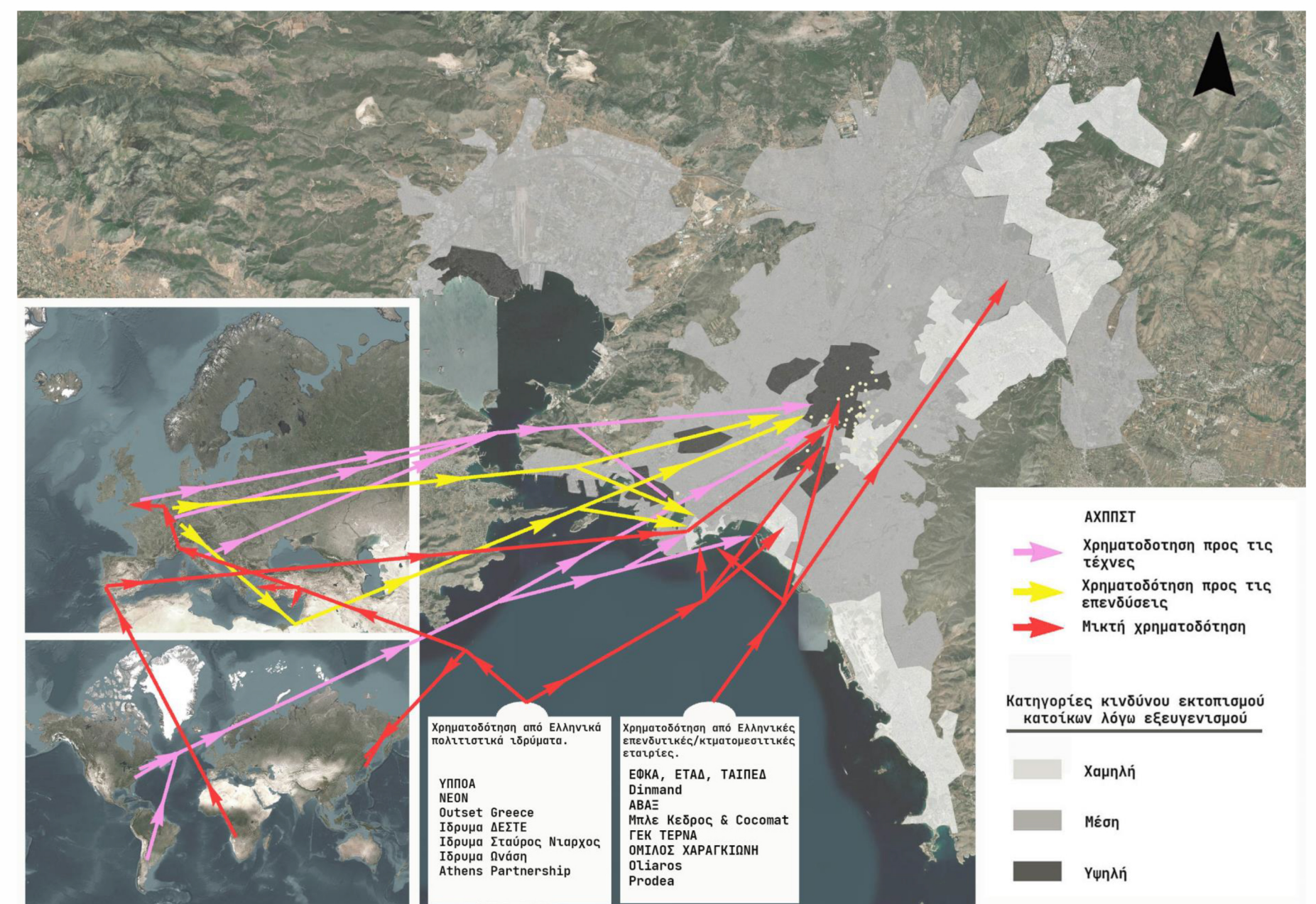
Ley, D. (2003). Artists, Aestheticisation and the Field of Gentrification. Urban Studies, 40(12), 2527-2544. <https://doi.org/10.1080/0042098032000136192>

Giorgio Tavano Blessi, Pier Luigi Sacco & Thomas Pilati (2011) Independent artist-run centres: an empirical analysis of the Montreal non-profit visual arts field, Cultural Trends, 20:2, 141-166, DOI: 10.1080/09548963.2011.563907

Haghighat, L. (2020). Hegemonic Struggles in the City: Artist-Run Spaces and Community Art in the Anti-Gentrification Movement. The European Journal of Creative Practices in Cities and Landscapes (CPCL); Curating the City: Artistic Practices and Urban Transformations, 3(1), 74-94.

Dimitris Pettas, Vasilis Avdikos, Eirini Iliopoulou & Ioanna Karavasili (2022) "Insurrection is not a spectacle": experiencing and contesting touristification in Exarcheia, Athens, Urban Geography, 43:7, 984-1006, DOI: 10.1080/02723638.2021.1888521

Harvey, D. (1989). From Managerialism to Entrepreneurialism: The Transformation in Urban Governance in Late Capitalism. Geografiska Annaler. Series B, Human Geography, 71(1), 3-17. <https://doi.org/10.2307/490503>

7. Χάρτης των AXΤ, των κεφαλαιακών ροών για τις τέχνες και τις επενδύσεις και των περιοχών με μεγαλύτερο κίνδυνο εκτοπισμού.

Συμπεράσματα

- Η έντονη καλλιτεχνική δραστηριότητα στην Αθήνα συμβαδίζει με τον αναπτυσσόμενο τουριστικό τομέα της. Τα μεγάλα πολιτιστικά ιδρύματα, οι ετήσιες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις και η άνθηση των AXΤ αποτελούν τους βασικούς δρώντες.
- Η πλειονότητα των AXΤ όσο και η επενδυτική δραστηριότητα συγκεντρώνονται στις περιοχές με μεγαλύτερο κίνδυνο εκτοπισμού για τις ευάλωτες ομάδες λόγω της τουριστικοποίησης.
- Η στήριξη των AXΤ προέρχεται κυρίως από ιδιώτες ή το κράτος, με χρηματοδότηση ή παραχώρηση εγκαταστάσεων. Η εξάρτηση τους από αυτές τις επιχορηγήσεις, επηρεάζει τη δράση τους συχνά σύμφωνα με τις κατευθύνσεις των πατρώνων, ενώ μερικοί εμπλέκονται στις διαδικασίες εξευγενισμού.

Αντίθετα ένας όλο και αυξανόμενος αριθμός χώρων αντιστέκεται στις νεοφιλελεύθερες πολιτικές ανάπτυξης. Ο κοινωνικά ενεργός τους ρόλος μπορεί να πυροδοτήσει μια μελλοντική συζήτηση για την σχέση τους με την κοινωνική γλυπτική και εναλλακτικούς τρόπους αστικού σχεδιασμού.

2° ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Κατανοώντας και αλλάζοντας την πόλη:
Δημόσιος Χώρος & Περιβάλλον
Ανισότητες & Δημοκρατία

<https://www.participatorylab.org/>